

Vivir en Amor

www.vivirenamor.be

AP 63, 13001 Huehuetenango, Guatemala

474-8188021-94

NIEUWSBRIEF JUNI, JAARGANG 2013

Hola vrienden, familieleden en sympathisanten!

Er zijn al snel drie warme maanden voorbijgevlogen hier in Guatemala, dus hier zijn we weer met een nieuwe update uit Yalanhuitz en Pojom!

De voorbije maanden waren maanden van veel festiviteiten, wat voor de nieuwelingen onder ons natuurlijk een fijne start van hun vrijwilligersperiode was. Direct de ideale sfeer en gelegenheid om de plaatselijke bevolking wat beter te leren kennen. Op medisch vlak zijn we de afgelopen maanden dan weer in een heuse stortvloed aan spoedgevallen terechtgekomen, én er was een nieuwe jornada de Helps, maar meer hierover verderop in deze nieuwsbrief!

Hopelijk genieten jullie evenveel van deze verhalen als wij van onze periode hier en kunnen jullie jezelf even in het Guatemalteekse leven onderdompelen.

We wensen jullie in elk geval heel veel leesplezier!

VIVIR EN AMOR GUATEMALA

Daar waar de vorige nieuwsbrief er eentje was met veel verwelkomingen, moesten we de afgelopen maanden spijtig genoeg afscheid nemen van enkele fantastische vrijwilligers.

De voorbereidingen voor Stokkebrod worden getroffen!

Vanuit team Yalanhuitz vertrok half april dokteres Sara terug naar Duitsland om daar haar carrière als pediater verder uit te bouwen. Zij heeft zeer mooi werk geleverd in de consultas en met haar hulp werden het medisch protocol verder uitgewerkt. Zij maakte voor iedereen een lekkere maaltijd klaar en haar laatste avond werd in Yalanhuitz gevierd met een heerlijke barbecue (mét kip!) en Stokkebrod, een Duitse traditie waarbij het deeg eerst rond een stok wordt gedraaid en vervolgens wordt gebakken in het kampvuur. Dat laatste draaide bij de meeste vrijwilligers eerder uit op een verkoold stuk deeg rond een stok, maar gezellig was het wel!

Ook stagiaires Elisa en Sarah van de Arteveldehogeschool Gent werden in april terug uitgezwaaid richting Belgische bodem, waar zij jammer genoeg bijna direct in de examens mochten vliegen. De twee vriendinnen namen wel eerst nog een welverdiende vakantie om Mexico en Guatemala te verkennen. We hopen dat deze twee topstagiaires veel ervaring hebben opgedaan in ons project en wensen hen veel succes met de rest van hun studies!

En tot slot vertrok ook algemeen coördinator Sophie, na een jaar van hard labeur, op rondreis om vervolgens half juni terug te keren naar België. Pojom zal haar frisse verschijning missen, wat bleek uit de vele afscheidsboodschappen, serenades aan de achterdeur van de leerlingen uit het básico, verrassingen door de leerlingen en leerkrachten op school of bezoeken van de Pojomeros tijdens haar laatste dagen in Pojom. Ook haar afscheid werd uitgebreid gevierd in de clínica, met een week vol opdrachtjes en enkele leuke kadootjes op haar laatste avond. Sophie bedankte op haar beurt alle promotoren en vrijwilligers met kadootjes en een lekkere maaltijd. We zullen haar missen!

Sophie geeft haar afscheidsspeech...

... en krijgt cadeautjes!

Capacitación ondervoeding

Op 24 en 25 april werden onze twee clínicas vereerd met een bezoekje van Silvia María Mendoza Muralles, voedingsdeskundige in het Centro de Atención in San Mateo. Zij kwam een uitgebreide *capacitación* geven aan de lokale vroedvrouwen in Pojom en Yalanhuitz over ondervoeding en de bouwstenen van een goede voeding voor moeder en kind, zowel voor, tijdens als na de bevalling. Onze eigen vroedvrouwen Isabela, María en Ana vertaalden de capacitación voor haar naar het Q'anjob'al en gaven zelf een capacitación over het onderzoek van de pasgeborene. Aan de vele positieve en geïnteresseerde reacties van de vroedvrouwen te merken, werd het zeker geapprecieerd dat Silvia naar hier kwam om haar vakgebied uit te leggen. Silvia zelf bleef een nachtje overnachten in de clínica van Pojom, wat dan weer de ideale gelegenheid was om wat uitgebreider kennis met haar te maken. We zullen in de toekomst immers nog regelmatig contact met haar hebben, want elk geval van ondervoeding moet aan haar gemeld worden.

Silvia legt de vroedvrouwen het kangoeroe-principe uit

Jornada de HELPS

Op 5 mei was het weer zover, het begin van een driedaagse trip naar de Jornada de Helps in Huehuetenango. Helps wordt enkele keren per jaar door Amerikaanse dokters georganiseerd in Huehuetenango. In bepaalde medische specialisaties voeren zijn een week lang gratis consultaties en operaties uit, een ideale gelegenheid voor onze patiënten, en heel veel andere mensen, met ernstige problemen. Aangezien wij een goed contact met de organisatie onderhouden, krijgen wij telkens de kans om als eersten met onze patiënten het domein binnen te gaan, zodat zij al een van de eerste dagen geopereerd kunnen worden. Geen onnodige luxe

als je de rij aan de ingang bekijkt. Spijtig genoeg haken er op het laatste moment altijd enkele patiënten af, maar uiteindelijk namen we 9 patiënten met *acompañante* mee naar de zona militar in Huehue, de plaats waar tijdelijk een hospitaal was opgericht.

Onder hen een 6-jarig jongetje, Abdia, met cataract aan de twee ogen, wat erfelijk is in zijn familie. Zijn broertjes en zusjes werden al eens geopereerd, waardoor de ouders goed wisten waaraan ze zich konden verwachten. Abdia werd succesvol geopereerd en het was ontzettend aandoenlijk toen het jongetje zijn verbanden werden verwijderd en hij voor het eerst alles duidelijk kon zien. Speciaal voor hem had het personeel van Helps iedereen, tot de koks toe, opgetrommeld om samen te komen in de gang, zodat hij heel veel blije gezichten zou zien als hij zijn ogen opende, heel mooi! Een andere patiënt was een kranige 95-jarige man (hier in Pojom geven ze hem zelfs 105 jaar!) met een probleem aan het traankanaal van zijn oog. Hij werd als enige op dinsdag geopereerd en uit de vooronderzoeken bleek dat zijn algemene conditie nog heel goed was. Zijn trotse kleinzoon lichtte het hele ziekenhuis in over zijn hoge leeftijd, waardoor hij een echte bezienswaardigheid werd en de verpleegsters hem extra goed in de watten legden.

Abdia wacht samen met zijn papa om de operatiezaal binnen te gaan.

Bij een operatie trad er een kleine complicatie op. Een 9-jarig meisje dat al meerdere jaren last heeft van tranende ogen met pus, zou aan beide ogen geopereerd worden. Bij het maken van de incisie merkte de oogarts echter op dat er hersenvocht lekte, waardoor hij onmiddellijk het lek heeft gedicht en de operatie heeft stopgezet. Het meisje moest als enige enkele dagen in het ziekenhuis blijven ter observatie, maar uiteindelijk is ze goed hersteld en mocht ze met haar ouders huiswaarts keren. De operatie die ze nodig had, zullen ze op Helps wel niet meer uitvoeren, omdat zij een afwijkende anatomie van haar hersenen heeft, waardoor het hersenvlies heel laag komt. Zonder foto's, scanners en een neuroloog is die operatie dus te riskant om nog uit te voeren.

En tot slot nog een ander klein heuglijk nieuwtje vanop Helps. Onze eigenste lokale coördinator Carlos heeft de kans gekregen om een operatie bij te wonen in de operatiezaal! Dat was een van zijn grote wensen en na enig overleg met de dokteres van dienst én het zoeken van de gepaste kledij, mocht hij de operatiezaal

betreden om van dichtbij te kijken hoe zij een ingeklemde hernia opereerde. Na een operatie van twee uur kwam hij vrolijk de zaal buiten met de melding dat hij veel had bijgeleerd, dus dankjewel Helps!

Carlos krijgt van de chirurg kledij om de operatiezaal binnen te mogen...

.. zeer professioneel!

CLINICA YALANHUITZ

Almaar emergencias...

De voorbije twee maanden hebben we met heel wat ongelukkige omstandigheden te maken gekregen op medisch vlak. De consultaties ter plekke gaan eeuwig door, en op dat vlak is er weinig nieuws onder de zon. De emergencias daarentegen volgden elkaar in sneltempo op, met helaas enkele gevallen die niet goed zijn afgelopen. Zo hebben we verschillende keren telefoon gekregen van zwangere vrouwen uit omliggende dorpen die hun baby al enige dagen niet meer voelden bewegen. Het bleek dan ook nog eens telkens om posities te gaan waarbij de gestorven kindjes niet op natuurlijke wijze konden geboren worden. We voerden deze vrouwen telkens naar de nationale ziekenhuizen in Huehuetenango of Barillas, waar ze met een keizersnede geholpen werden. Ookal bieden we deze vrouwen op dat moment wat ze nodig hebben, toch valt hier geen vreugde uit te halen – voor de familie net zomin als voor ons. De vraag blijft waarom mensen soms wachten met ons in te lichten tot wanneer het al te laat is. Verder hebben we ook een geval gehad waarbij de moeder eclampsie had, en ze ook tijdens de rit naar Huehue stuipen kreeg. Deze moeder en baby zijn gelukkig wel gered uit hun situatie, al heeft de baby meerdere dagen op intensieve zorgen doorgebracht. Het jammerlijke aan dit geval is dat de moeder haar zwangerschap voor zichzelf steeds ontkend had, en toen we de volgende morgen een bezoek brachten in het ziekenhuis bleek ze haar niks te herinneren en ontkende ze het bestaan van haar baby in alle toonaarden. Na een gesprek met de artsen beloofden ze ons psychische bijstand vanuit het ziekenhuis, maar het realisme gebied ons om te zeggen dat er van bijstand geen sprake meer zal zijn eens deze mensen opnieuw thuis zullen zijn. Wij moeten aan dat dorp af en toe passeren wanneer we externe consultaties en opleiding van de vroedvrouwen geven in Chaquenal, en zullen hierbij wel een stop maken bij de betreffende familie. Maar dit heeft toch specialisten nodig, en die zijn niet voorradig in een regio als deze. Dit blijft toch steeds dramatisch.

Verder hebben we ook een wat oudere diabetespatiënt naar het ziekenhuis gebracht. Zij is een patiënt die al jarenlang in onze kliniek komt en die we dan ook al maanden herhaaldelijk hadden gewaarschuwd voor het gevaar van de wonde die ze onlangs had opgelopen. Hoe duidelijk we ook waren, de familie heeft de situatie niet ernstig willen nemen, tot wanneer ze hier op een bepaald moment terug stonden met een gangreenvoet. Naar onze mening moest de voet worden afgezet, maar in het ziekenhuis hebben ze eerst willen kijken wat het zou geven om enkele afgestorven tenen af te zetten en een ulcer weg te snijden. Deze

vrouw begon dan ook nog eens een depressief beeld te vertonen tijdens haar periode in het ziekenhuis, en de familie heeft tegen het doktersadvies in de patiënt ontslagen. Nu gaan we regelmatig langs voor de wondverzorging, maar de wondheling komt niet op gang (wat voorspelbaar was - we hebben de familie uitputtend gezegd dat ze in het ziekenhuis moesten blijven voor een goede afloop). De prognose is dat deze vrouw binnenkort zal sterven, omdat haar algemene toestand ook aan het achteruitgaan is. Opnieuw naar het ziekenhuis gaan is geen optie meer voor de familie. Opnieuw is het heel erg hard te moeten ondervinden hoeveel schrik deze mensen hebben voor de stad, en wat voor een onderneming de reis naar het ziekenhuis toch is. De grote schrik dat ze zou sterven in het ziekenhuis speelt ook mee, en de mensen nemen dan liever de zekerheid thuis te kunnen sterven dan de mogelijkheid om in het ziekenhuis te genezen.

Gelukkig is er ook goed nieuws, in die zin dat we een jong meisje uit Yalanhuitz, die een zware pneumonie had opgelopen, hebben mogen wegvoeren. Deze familie volgde wel ons advies op om lang genoeg in het ziekenhuis te blijven, en na tien dagen behandeling is zij gezond en wel terug in het dorp, met een dankbare familie. Er was ook het geval van een man die tweemaal gebeten was door een slang. We hadden één dosis anti-gif liggen en hebben deze toegediend. Wegens het risico op zware bijwerkingen zijn we ook in allerijl vertrokken naar Huehue, waar de man een nacht in observatie is gebleven maar de volgende dag opnieuw gezond verklaard werd. Ook was er een bevalling die een keizersnede nodig had en waarbij alles zonder complicaties verlopen is. Deze vrouw is blij met haar gezonde kind en dat maakt ons ook weer blij. Het zijn de succesverhalen waaraan we ons deze dagen optrekken.

Trotse ouders komen baby Franky tonen (gezond geboren na keizersnede in het nationale ziekenhuis te Huehuetenango).

Lenteschoonmaak

Dankzij het uitgebreide team waar we dit voorjaar mee konden werken, hebben we ook heel wat niet-medisch werk voor elkaar gekregen. Eerst was de apotheek aan de beurt: een grondige inventarisatie en reorganisatie zorgden voor een efficiënter gebruik van medicijnen en materialen, en bovendien hebben we met de hulp van Alonso (de man van promotor Maria) een prachtig apothekersmeubel gebouwd! Dit laatste is gebouwd met speciale aandacht voor medische hygiëne, omdat het in deze omstandigheden soms moeilijk is om steriliteit te bewaren.

Daarna was het de beurt aan de binnenbodega (de stockageruimte). Ook deze kreeg een grondige inventarisatie, schoonmaak en reorganisatie. De 'zolderruimtes' worden nu veel beter benut, met enkele nieuw in elkaar getimmerde rekken. De benedenruimtes werden hierdoor veel toegankelijker.

Yalanhuitz is trots op haar nieuwe farmaciemeubel, gemaakt door Alonso (de echtgenoot van Maria) en Maarten.

Nieuwe farmacie in de heringerichte tweede consultatieruimte!

Het belangrijkste nieuwe wapenfeit is de elektriciteitsinstallatie. Voordien zaten we met heel wat energieverlies gegeven het verouderde netwerk. Met de hulp van de eeuwig vriendelijke José uit Buxup hebben we heel het netwerk vernieuwd, alle kabels beschermd tegen waterschade en eventueel ongedierte, en alle stopcontacten en schakelaars in orde gemaakt, met als resultaat dat het netwerk veel veiliger is geworden en vooral dat er nu geen enkel verlies meer is en de zonne-energie veel beter wordt opgeslagen. Daardoor moeten we aanzienlijk minder beroep doen op de benzinegenerator, wat financieel en ecologisch natuurlijk een heel goede zaak is. Maar het allerbelangrijkste is nog dat er tijdens nachtelijke consultaties (noodgevallen dus) geen tijd meer verloren hoeft te worden met het zorgen voor licht, waardoor onze mensen beter kunnen werken en de patiënten sneller kunnen verzorgd worden.

Nieuwe kast rond vernieuwde energiesysteem (handgemaakt door onze Martin)

Hoe gaat het met de promotoren in Yalanhuitz?

Door Francisco's middelbaar onderwijs hebben we uit voorzorg de autorijlessen een tijdje stilgelegd, in afwachting of alles combineerbaar zou zijn. Francisco doet het echter bijzonder goed (met een gemiddelde van ongeveer 85% over zijn zes examens tot nog toe!) en studeert makkelijk en snel. We konden dus onlangs de draad weer opnemen met de rijlessen, en ook dat verloopt goed. Keren in de straat, parkeren en slalom oefeningen heeft hij al onder de knie. Voorlopig blijven we wel nog even op het vlakke (in de buurt van Ixquisis) vooraleer we de steilere paden verkennen. Stap voor stap gaan we vooruit!

Ook aan Maria geven we ondertussen met veel genoeg meer verantwoordelijkheden. Zo groeit zij steeds meer in een dragende rol wat betreft de capacitaciones (opleidingen) van de vroedvrouwen in de streek. Vroeger had ze meer een vertalende rol (Spaans – Q'anjob'al), terwijl ze nu al vaker zelf de presentaties maakt en het inhoudelijke woord neemt tijdens de samenkomsten. Ze doet dit zeer goed en geniet duidelijk van deze nieuwe rol. Ook een dikke proficiat aan Maria dus!

Bezoek voor Hannah en Maarten!

In mei is de papa van Hannah, Stijn, op bezoek gekomen. Hij keek zijn ogen uit in deze prachtige streek en hielp waar hij kon. Zo konden we hem in het midden van de nacht aantreffen in de keuken, bij de heerlijke geur van vers brood, nadat ons team terugkwam van een nachtelijke bevalling. Ook deed het veel deugd voor Hannah en Maarten om samen met hem de caraïben te gaan verkennen in een zalig verlof!

Nachtelijke bevalling van gezonde baby toen de papa van Hannah aanwezig was in Yalanhuitz.

CLINICA POJOM

Ondervoede Rosa Judit

Iedereen herinnert zich nog wel het spijtige verhaal vanuit de vorige nieuwsbrief over de kleine ondervoede Rosa Judit. Het meisje werd in februari geboren als deel van een tweeling, maar na amper een week bleek dat ze veel minder goed dronk, of de kans kreeg om te drinken, dan haar tweelingbroer Fernando. Haar gewicht ging er sterk op achteruit en we waren verplicht om Silvia van *Hambre Cero*, een overheidsorganisatie die strijdt tegen ondervoeding, in te lichten. Van haar kregen de ouders 3 weken de tijd om aan te tonen dat ze wel goed voor hun dochttertje wilden zorgen. Als ze dit niet deden, zou het kindje worden meegenomen door een sociaal werkster van *Hambre Cero* en zou de mama worden aangegeven bij de politie. Mieke volgde de situatie op samen met de verpleegster van *Adives*, de gezondheidspost in Pojom, en in de vorige nieuwsbrief hoopten we nog dat alles zou goedkomen.

De situatie van het kleine meisje ging echter sneller dan verwacht achteruit, want ze liep ook een zware longontsteking op. Vanuit de clínica gaven we haar antibiotica en volgden we haar van dichtbij op, maar eigenlijk moest ze naar het ziekenhuis in Huehuetenango worden gebracht. De ouders stonden hier echter heel weigerachtig tegenover en vanuit de clínica konden we niet veel extra doen. Na enkele dagen bleek dat het meisje, nog steeds maar 1,9 kg zwaar, te zwak was om tegen de longontsteking te vechten en in de nacht van 30 maart is zij jammerlijk genoeg gestorven. Ontzettend oneerlijk dat zij van haar ouders niet de juiste kansen heeft gekregen, maar de clínica staat hier spijtig genoeg machteloos tegen.

Feestmaanden in Pojom!

In de maanden april en mei werden er veel leuke evenementen georganiseerd in Pojom, zowel vanuit de clínica als vanuit de gemeenschap zelf. Hieronder een klein overzichtje van alle festiviteiten:

10 de abril: RIFA!

Aangezien er ontzettend veel spullen in de clínica stof stonden te vergaren, organiseerden we op 10 april een *RIFA* (loterij). Dat viel volledig in de smaak bij de Pojomeros! Lakens, schoenen, potten, pannen, speelgoed, kledij, ... , Sophie en Lotte waren enkele dagen zoet met het uitzoeken, afwassen, nummeren en schikken van de prachtige prijzen. Elk lotje kostte 2 quetzal (ongeveer 20 eurocent) en iedereen was een gelukkige winnaar! Om iedereen een kans te geven, mocht elke familie eigenlijk maar twee lotjes kopen, maar daar wisten de meesten wel vakkundig een oplossing voor te vinden. Het werd een ware stormloop op de *clínica* van klein én groot. Na een kleine 2 uur was de tafel waar we nummertjes verkochten al enkele keren ingezakt, Sophie geplet tussen de tafel en de muur, de menigte heviger dan ooit én waren alle 212 prijzen uitverkocht: een klein succesje dus!

De prijzen zijn genummerd en geschikt, we zijn er klaar voor!

De ordelijke rijen bij het begin van de RIFA..

.. veranderen al snel in een wanordelijke menigte!

19 de abril: filmavond!

Op 19 april organiseerde de clínica van Pojom een echte filmavond in openlucht op de *cancha* (plein) van de school. Na enkele praktische beslommingen, zoals stekkers die niet in het stopcontact pasten en draden die niet tot aan de cancha geraakten, werd het met een uurtje vertraging een heel leuke avond, waarbij ook de vrijwilligers van Yalanhuitz even de sfeer kwamen opsnuiven. De kinderen kregen de film *Ice Age 3* voorgeschoteld en voor de volwassenen, maar uiteindelijk werden dit toch weer voornamelijk de kinderen, stond *The Mask of Zorro* op het programma. Vooral deze laatste film, met het nodige vechten en schieten, viel bij onze kleine Pojomeros in de smaak!

26 de abril: schoolfeest!

Op zaterdag 26 april werden we door de school uitgenodigd op de *Noche Cultural*, die werd georganiseerd om het 2-jarig bestaan van de middelbare school, *de básico*, te vieren. Samen met de *alcalde* (burgemeester) mochten we plaatsnemen vooraan op het podium en konden we genieten van een rijkelijk gevuld programma, waarin ook onze *maestra* Joke werd betrokken. De avond begon met een officieel gedeelte met toespraken, bedankingen, het groeten van de vlag en het zingen van het volkslied, een heel mooi moment. Vervolgens werden de *Señorita del Instituto* (school) en de *Señorita del Deporte* (sport) gehuldigd. Zij werden door de school uitverkoren om het volgende jaar de school te vertegenwoordigen. De twee meisjes hielden allebei een mooie toespraak voor de aanwezigen en werden vervolgens weer door hun mannelijke begeleider, al dansend op marimbamuziek, naar buiten begeleid.

De leerlingen groeten de Guatemaleekse vlag en zingen het volkslied.

De Señorita del Instituto en de Señorita del Deporte worden gehuldigd!

Het tweede gedeelte van de avond was gevuld met zang, dans en toneeltjes, gebracht door de leerlingen van het 1ste, 2de en 3de básico. De leerlingen genoten duidelijk van elk moment en, in tegenstelling tot veel leerlingen in België, hebben zij hier geen angst om alleen op het podium een lied te zingen of een tekst voor te dragen, mooi!

1 y 2 de mayo: Fiesta Titular en Día del Trabajo

Het schoolfeest was niet het enige grote feest in Pojom. Enkele dagen later, op 1 en 2 mei, vierden we de *Fiesta Titular* (ontstaansfeest) van het dorp en de dag van de arbeid. Voor deze gelegenheid was de clínica op donderdag gesloten, omdat deze dagen het hele dorp in feeststemming vertoeft. Drie opeenvolgende avonden werd er een *baile* (dansfeest) georganiseerd op het schoolplein, waarbij de drank rijkelijk vloeide en de dorpingen uit de bol gingen op live-marimbamuziek. Ook wij gingen eens een kijkje nemen, waarbij het de twee dames van de clínica, Mieke en Joke, niet aan potentiële danspartners ontbrak. Er werd natuurlijk wel altijd eerst toestemming gevraagd aan Joris, de chaperon van dienst! Joke waagde het erop enkele dansjes te placeren in ware Pojomero-stijl en het werd een heel gezellige avond.

Overdag organiseerde het dorp een voetbaltoernooi, waarop de voetbalploegen van de nabijgelegen dorpen waren uitgenodigd. Rondom het voetbalveld kon je aan eet- en drankstandjes (niet overbodig bij het warme weer!) frietjes, cola, magosap en andere lekkernijen kopen tegen de honger en dorst tijdens het supporteren.

Enkele dagen later, op 9 en 10 mei, werd ook in Ixquis de *Fiesta Titular* gevierd. Ook hier was het dorp getransformeerd in een klein festival, met drank- en eetstandjes, een voetbaltoernooi, volksspelen, een dansfeest én een echt kermisrad! Dat moet je de vrijwilligers van Pojom en Yalanhuitz natuurlijk geen twee keer zeggen! Na enkele rondjes voor- en achterwaarts zag de ene al wat groener dan de andere, maar het plezier was er niet minder om.

Gooi het centje op het bord en win een gifafles cola!

Een echt kermisrad in Ixquis!

22 de mayo: carrera!

Op 22 mei om 7 uur 's morgens was het weer zover: de start van de inschrijvingen voor de jaarlijkse loopwedstrijd, correr en amor, in Pojom. Uit solidariteit met de loopwedstrijd in België wordt er namelijk ook hier elk jaar een carrera georganiseerd, niet om geld in te zamelen, maar om ons van onze sportiefste kant te laten zien! Hoewel de inschrijvingen in het begin niet zo vlot verliepen, *hora guatemalteca*, kwamen de leerlingen tegen 8 uur toch opdagen om hun startnummer te krijgen. Ook enkele leerkrachten en AMERG'ers liepen mee. De sportievelingen konden kiezen tussen 7 en 14

kilometer en voor elke categorie werden er mooie prijzen voorzien, zowel voor de mannelijke als de vrouwelijke winnaars.

Tegen half 9 verzamelde iedereen aan het startpunt, goed op tijd om de afstand nog voor de passage van de camioneta van 11 uur af te leggen. Maar Pojom zou Pojom niet zijn als alles zonder hindernissen zou verlopen! Al snel krijgt het startpunt een telefoontje van Mieke die op weg is naar de brug, het punt waar de lopers na 3,5 km keren. De weg blijkt versperd te zijn door twee omgewaaide bomen (gevolg van de storm de afgelopen nacht) en die zullen ze eerst moeten wegslepen voordat ze tot aan de brug kunnen geraken. Gelukkig zijn Pojomeros nogal handig aangelegd met machetes en kwam twintig minuten later het verlossende telefoontje dat de carrera kon beginnen.

Aan de eindmeet deelden promotoren Ana en Isabela waterzakjes uit aan de dorstige lopers en werd de tijd opgemeten door Joris en promotor Maria. Het was weer een leuke belevenis, met iets minder deelnemers dan het vorige jaar, maar we zijn vastbesloten om tegen volgend jaar weer iedereen op post te hebben!

Mannelijke babyboom

De maanden april, mei en juni brachten in Pojom een heuse mannelijke babyboom! Veel werk voor onze vroedvrouwen Mieke, Ana en Isabela dus! Er werden ontzettend veel jongetjes geboren, allemaal flinke kereltjes van meer dan 8 libra (3,5 kg). Onze theorie hierover is dat, net zoals na een oorlog, de natuur het evenwicht tussen mannen en vrouwen automatisch aan het herstellen is. Aangezien veel Pojomeros voor een tijdje naar Playa del Carmen in Mexico vertrekken om daar geld te verdienen, is er hier immers een serieus overgewicht aan vrouwen!

Vindingrijke patiënten

Dat medisch vrijwilliger zijn in Guatemala tot grappige situaties kan leiden, bewijst onderstaand verhaal! Terwijl Joris en Lotte aan het genieten waren van hun vakantie, kreeg Mieke een patiënte op consultatie die langskwam voor haar *depo* (3-maandelijks voorbehoedsmiddel). Een *depo* moet echter elke 3 maanden op een vaste dag gegeven worden en de patiënte was te laat naar de *clínica* gekomen. Daardoor moest zij eerst menstrueren voordat zij een nieuwe depo zou kunnen krijgen. Maar dat wist de patiënte zelf duidelijk ook!

Op de onderzoekstafel beweerde zij dat ze haar maandstonden al had, wat volgens de berekeningen echter absoluut niet kon kloppen. Daarom stuurden Mieke en de promotoren haar met een watje richting toilet, waar zij voor het nodige bewijsmateriaal moest zorgen. Al snel kwam de vrouw terug met een watje vol rozige kleur, maar dit leek in de verste verte niet op menstruatiebloed. Om haar bewijsmateriaal kracht bij te zetten had de vrouw ook op haar *corte* enkel roze spatten aangebracht.

Mieke en de promotoren laten zich niet zomaar in de luren leggen! Ook al beweerde de vrouw dat het roze de normale kleur van haar menstruatie was, toch werd ze aan een grondiger onderzoek onderworpen. En wat bleek: om de *clínica* te misleiden had de vrouw een roze kleurstof, wij denken een soort van ijsje, in haar vagina gesmeerd! Zij verliet de *clínica* zonder *depo* en ze kon terugkomen als haar menstruatie écht begonnen was!

Moeilijke situaties

Op medisch vlak maken we echter ook minder aangename dingen mee, waarbij we soms machteloos moeten toekijken. Zo werd Mieke in april bij een bevalling gehaald die veel te lang duurde. Na een tijdje vielen de weeën zelfs volledig weg en de ontsluiting vorderde niet. Zij probeerde de ouders van het meisje, en bij uitbreiding de hele familie, te overtuigen om maar het ziekenhuis te gaan. Ook Carlos en Silvia, de voedingsexperte die op dat moment in Pojom was, probeerden op de familie in te praten, maar zonder succes. Na vele uren onderhandelen en overleggen, verkoos de familie om niet naar het ziekenhuis te gaan. Een heel moeilijke beslissing om je bij neer te leggen, omdat dit vaak een beslissing is van de (schoon)familie en niet van de patiënte zelf, maar we kunnen de familie niet dwingen. Uiteindelijk konden we niets anders doen dan ons bij de beslissing neerleggen en afwachten tot ze ons opnieuw zouden roepen.

Dat gebeurde uiteindelijk pas twee dagen later. Het kindje was ondertussen helaas dood geboren en de moederkoek volgde niet spontaan, waardoor Mieke met massage en inspuitingen nog twee uur moeite heeft moeten doen om de placenta te verwijderen.

We weten dat dit kindje misschien wel had gered kunnen worden als de familie naar het ziekenhuis was willen gaan, en dat gevoel van frustratie is het moeilijkst. Maar soms kan je hier echt niet meer doen dan je neerleggen bij de beslissing van de familie.

Een eerste Joris in Pojom!

Andere keren komen de patiënten dan weer zo vaak alarm slaan bij de *clínica* dat we, voor onze eigen gemoedsrust, niet anders kunnen dan de patiënt een tijdje op te nemen in onze patiëntenkamer. Zo was er eind mei een zwangere patiënte met een bloedneus waarvoor de familie op enkele dagen tijd al ettelijke keren (ongeveer om de 2 uur) op onze deur was komen kloppen. Telkens ging er iemand van de *clínica* mee naar de woning om het bloeden te stelpen, gaven we de raad om het bed van de vrouw op een minder warme plaats te zetten, koude compressen in de nek en op het voorhoofd te leggen en legden we uit hoe ze druk moesten uitoefenen om het bloeden te stelpen. Maar enkele uren later stond de familie telkens weer aan de *clínica*. Uiteindelijk besloten we, ook om de familie een beetje af te schrikken, voor te stellen om de patiënte 's nachts in de *clínica* op te nemen. Maar wat bleek? Onze afschrikmethode faalde volledig. De

familie was maar al te blij met ons voorstel en in colonne kwamen ze bij de clínica aan, met de vrouw volledig ingewikkeld in een laken op de brancard.

De patiënte met de bloedneus wordt in een stoet naar de clínica gebracht...

Ook hier kreeg de vrouw nog enkele keren een zware bloedneus, maar aangezien de kamer hier veel frisser was, beterde zij al snel en kon zij terug naar huis. Een dag later stond de familie hier echter terug, omdat haar neus weer bloedde! Opnieuw werd de vrouw naar de clínica gebracht en bleef zij hier twee dagen onder professionele supervisie van Joris en Mieke. Uiteindelijk vonden we dat ze hier nu wel lang genoeg had gelogeed, en vonden we dat zij beter terug naar huis kon gaan, ook voor onze watervoorraad! De familie van de vrouw was immers zo blij met het toilet in de patiëntenkamer dat wij hen ervan verdenken dat ze de hele familie hier naar het toilet lieten gaan. De watervoorraad die ze nodig hadden om het toilet door te spoelen, wees in elk geval in die richting!

Uiteindelijk is de vrouw begin juni thuis bevallen van een flinke en gezonde zoon. De jongen heeft wel een extra duimpje, waardoor de vader onze vroedvrouw Mieke er terug bijhaalde, maar dit is helemaal niet erg. De volgende jornada de helps kunnen zij meegaan om het extra duimpje te laten verwijderen. Omdat we zoveel geholpen hadden, mocht Mieke een naam geven aan de baby en zo loopt er (bij manier van spreken) een eerste Jorisje rond in Pojom! Vrijwilliger Joris is hier natuurlijk ontzettend trots op!

Gestrand in Bella Linda

Een andere emergencia zat er al een tijdje aan te komen, maar spijtig genoeg konden we de 39-jarige vrouw niet van de eerste keer overtuigen om maar het ziekenhuis te gaan. Een week eerder was deze vrouw al eens naar de clínica gekomen, omdat ze vruchtwaterverlies had. Aangezien er tekenen waren dat de baby problemen had, wilden we de vrouw zo snel mogelijk naar het ziekenhuis brengen. Ze verkozen echter om niet te gaan, ondanks verschillende pogingen om haar en haar man te overtuigen. Enkele dagen later kwam de vrouw terug op consultatie met buikpijn, maar opnieuw weigerden ze naar het ziekenhuis te gaan. Ondertussen hadden we al wel antibiotica opgestart om een infectie te voorkomen, want zo lang met gebroken vliezen rondlopen, is natuurlijk gevaarlijk. Een week na de eerste consultatie kwam de echtgenoot ons in allerijl halen omdat de arbeid begonnen was. Helaas kwam alle hulp te laat. Door de positie van de baby was er slechts een beentje dat geboren kon worden, en dit zag al blauw toen we voor de eerste keer bij de vrouw kwamen.

Uiteindelijk besliste de vrouw om nu toch mee naar het ziekenhuis te gaan. Aangezien in Pojom enkel Joris aanwezig was en Ana, de plaatselijke vroedvrouw, net terug was van een andere *emergencia*, werd er besloten dat Hannah naar Pojom zou komen en met Carlos mee zou gaan naar Barillas. Daar werd er een keizersnede gedaan om de overleden baby uit de baarmoeder te halen. De moeder moest nog enkele dagen in het ziekenhuis blijven, dus vertrokken Carlos en Hannah terug richting Pojom met het lichaampje van de baby. De begrafenis vindt hier namelijk meestal de volgende dag al plaats en de familie van de vrouw zat in Pojom te wachten om een wake te organiseren. Maar de terugweg verliep echter moeizamer dan gepland!

Onderweg begon het stevig te onweren, waardoor de auto van Hannah en Carlos vast kwam te zitten in een modderstroom ter hoogte van Bella Linda, een dorpje op een klein uurtje met de auto van Pojom. Voor Hannah en Carlos zat er niets anders op dan in de donkere en de stortregen op zoek te gaan naar het

dichstbijzijnde huis. Eerst wilden zij te voet doorwandelen tot een dorpje dicht bij Yalanhuitz, maar dat werd hen gelukkig afgeraden door Maarten. Hij was immers ondertussen met een andere auto onderweg naar Bella Linda om Hannah en Carlos op te halen. Maar pech komt nooit alleen: ook Maarten geraakte door een wegverzakking niet in Bella Linda! Uiteindelijk werd er besloten dat iedereen zou blijven waar hij was: Hannah en Carlos vonden een vriendelijke familie in Bella Linda waar ze konden overnachten en droge kleren kregen, en Maarten zou kunnen overnachten bij een vriendelijke don in Ixquisis. Het belangrijkste was tenslotte dat iedereen veilig bleef!

De volgende ochtend vertrok Maarten te voet naar Bella Linda om Hannah en Carlos te gaan helpen. Ook de familie van de vrouw vertrok te voet vanuit Pojom naar Bella Linda om alsnog het lichaampje van de overleden baby te halen. Uiteindelijk is iedereen veilig en wel thuis geraakt en ook de auto werd een dag later, met behulp van enkele vriendelijke werkmannen, uit de modder getrokken. Dit is in elk geval een verhaal dat nog lang zal worden naverteld!

Yoltziblac: eindelijk zicht op water!

Yoltziblac is een heel afgelegen dorpje, gelegen tussen San Mateo Ixtatan en Pojom. De clínica kent het dorpje goed, omdat de mensen uit Yoltziblac in Pojom op consultatie komen. In het voorjaar van 2011 kwamen ze naar de clínica in Pojom om hulp te vragen voor hun waterprobleem. Het dorp heeft een kleine bron, die 60 meter lager ligt dan het dorp, op een half uur wandelen. Deze bron heeft niet voldoende water om het hele dorp te voorzien en het hoogteverschil is te groot om het water naar omhoog te pompen. Met meerdere mechanische pompen en verschillende tanks zou het wel mogelijk zijn, maar dat zou heel veel geld en onderhoud achteraf inhouden. Om die reden zijn ze op zoek gegaan naar een alternatieve oplossing. Die hebben ze gevonden in Canana, een ander dorp in dezelfde streek. In Canana is er wel voldoende water en de gemeenschap van Canana wil hun water ter beschikking stellen na een eenmalige betaling door Yoltziblac. De gemeente Yoltziblac moet wel zelf voor een buizensysteem zorgen dat het water van Canana naar Yoltziblac kan brengen en voor een distributienetwerk in Yoltziblac zelf.

Aangezien ook dit verhaal veel geld zou kosten, geld dat het dorpje zelf niet heeft, werd er een aanvraag gedaan om subsidies te verkrijgen bij de provincie West-Vlaanderen. En het lange wachten werd beloond! De aanvraag werd in juni goedgekeurd, waardoor de werken binnenkort van start kunnen gaan. Met het geld van de subsidies zou al het materiaal bekostigd worden om de waterleidingen te leggen en een distributietank te bouwen. De eenmalige kost voor het watergebruik aan Canana en de handenarbeid voor het leggen van de waterleiding zouden door de mensen van Yoltziblac zelf geleverd worden. De mensen in Yoltziblac zijn in elk geval ontzettend blij, want binnen een half jaar zouden zij eindelijk een deftige watertoevoer moeten hebben, met dank aan de provincie West-Vlaanderen! Dit verhaal wordt ongetwijfeld vervolgd!

Scholenproject Pojom

Uitwisseling Centro Comunitario de Educación Yinhat'il Nab'en

De school in Pojom heeft dankzij Joke het idee opgevat om een uitwisselingsproject aan te gaan met het Centro Comunitario de Educación Yinhat'il Nab'en in San Mateo Ixtatán. Deze school werkt op basis van projecten, zoals het nationaal curriculum vraagt, in plaats van de traditionele lessen te geven. Het idee is dat een groep medewerkers van de school in San Mateo enkele keren naar Pojom zal komen om de leerkrachten in Pojom opleiding te geven in deze manier van les geven. Per jaar en richting kiezen de leerlingen zelf een thema en een project. Elke week zitten de leerkrachten dan samen om te overleggen hoe ze de gekozen projecten in hun cursussen kunnen inplannen. 's Morgens zijn er lessen op basis van die projecten en 's namiddags zijn er workshops, waarvoor de leerlingen vrijwillig kunnen inschrijven, zoals bakkerij, houtbewerking, literatuur, muziek, ... Doordat de leerlingen zelf het project en de workshops kiezen, zijn ze

meer gemotiveerd om de lessen te volgen. De leerkrachten hebben dan weer een hechte band omdat ze vakoverschrijdend werken.

Op 12 juni trok Joke met een groep leerkrachten van primaria, básico en AMERG richting San Mateo, om ter plaatse te gaan kijken hoe het project werkt. In de voormiddag bezochten ze de verschillende richtingen en zagen ze hoe bij elke cursus de gekozen projecten worden betrokken. Verder stond ook nog een bezoekje aan de boerderij, de bakkerij en de bibliotheek van de school op de planning. De (toekomstige) leerkrachten vonden het ontzettend leerrijk en zien het volledig zitten om opleiding te krijgen in deze vorm van werken. Als er eenmaal een opleidingsdag in Pojom heeft plaatsgevonden, horen jullie hier zeker meer over!

De leerkrachten van Pojom luisteren geboeid naar de uitleg over het projectonderwijs.

Joke en een AMERG-student met Joe, de onderdirecteur van de school van Centro Comunitario de Educación Yinhat'il Nab'en in San Mateo Ixtatán

Lekkere biologische groenten in de groententuin van de school...

Voetbal!

De voorbije maanden werd Pojom ook in de ban gehouden door de verschillende voetbalcompetities voor de lagere school, de middelbare school én de leerkrachten. Eerst was de lagere school aan de beurt, wat een echte winnaarsploeg bleek! Nadat de jongens alle matches tegen de nabije dorpen gewonnen hadden, mochten zij in Huehuetenango gaan spelen tegen andere ploegen van de provincie. Aangezien de kosten voor het vervoer en het eten van de ploeg daardoor opliepen, besloot de clínica om hen eenmalig financieel te steunen. Ook de voetbalploeg van de middelbare school werd met een eenmalige gift gesteund. Sophie en Joke maakten zich vrij om het team in Huehuetenango naar de overwinning te supporteren: Pojom-Chiantla 2-1. Ook tegen Libertad won de ploeg met 4-0! De selectie van de lagere school zit dus nog steeds in de competitie, benieuwd wat dit in de toekomst zal geven!

De selectie van de básico had minder succes. Zij mochten gaan voetballen in Soloma, maar na penalties moesten zij hun nederlaag aanvaarden. Zij zullen tot de volgende competitie moeten wachten om zichzelf nogmaals te bewijzen!

Ook de voetbalselectie van de leerkrachten mocht ten strijde trekken in Barillas, van aan de zijlijn gesteund door Joke. De jonge ploeg geraakt tot in de finale, maar moet daar spijtig genoeg zijn meerdere erkennen in de ploeg van Barillas. De oudere ploeg en de damesploeg moeten het al na één wedstrijd voor bekeken houden.

Op zoek naar beurzen...

Ondertussen is opnieuw de tijd aangebroken om op zoek te gaan naar beurzen voor de studenten die volgend jaar willen verder studeren. Darinel, die momenteel zijn middelbaar afwerkt in Barillas, en Sebastian, die zijn middelbaar afwerkt in Pojom en als promotor werkt in de clínica, willen beiden gaan studeren aan de universiteit. Darinel ambieert een carrière in het onderwijs, Sebastian wil verder studeren voor professioneel verpleger. Joke overloopt samen met hen de mogelijkheden en gaat op zoek naar beurzen binnen Guatemala. Binnenkort zullen zij bij de universiteit Landivar een eerste interview hebben om zich kandidaat te stellen voor een beurs. Universiteitsstudenten komen immers pas in aanmerking voor een aanvullende beurs vanuit Vivir en Amor, als zij al een beurs krijgen via een Guatemalteekse organisatie.

Maar zij zijn niet de enige twee studenten met plannen om verder te studeren. Ook verschillende studenten uit het 3de básico of bachiller willen volgend jaar hun studies verderzetten. Ook met hen zit Joke samen om de opties te bekijken, zowel qua studierichtingen als hoe ze het financieel zouden kunnen aanpakken.

Joke controleert eerst alle mogelijke beurzensystemen in Guatemala zelf, als alle mogelijkheden uitgeput zijn, gaat ze op zoek naar meters of peters in België. De bedoeling is dat de meters en peters een student steunen met een vast bedrag euro per maand gedurende 1 jaar. Een volledig jaar voor een student zou uitkomen op 50 euro per maand (600 euro/jaar), maar ook andere bedragen zijn welkom. Dan wordt één student gesteund door meerdere meters/peters. Hiermee kan de student heel wat kosten dekken: niet alleen het inschrijvingsgeld, maar ook de andere onkosten (huur, eten, internet, etc). Niet elke student heeft zo maar recht op een meter of peter, ze moeten aan strenge voorwaarden voldoen en universiteitsstudenten krijgen voorrang, aangezien de kosten voor deze studies aanzienlijk hoger liggen.

Via deze nieuwsbrief willen we dan ook een warme oproep doen aan iedereen om volgend jaar ook een student te steunen met 50 euro per maand. Voor meer informatie hierover kunnen jullie terecht bij Joke Bekaert, joke.bekaert@gmail.com.

Wist je dat...

- ✓ Lena'tje terug is uit Playa del Carmen in Mexico en weer trouw op post is om dagelijks de vuile kleren te komen vragen in Pojom?
- ✓ De vrijwilligers in Pojom nog steeds emmers met water de trap op zeulden, terwijl er met de nieuwe waterleiding eigenlijk ook een tuinslang is die tot op de bovenverdieping geraakt? En neen, dat deden ze niet enkel voor de fysieke training...
- ✓ De moestuin van Bram goed verzorgd wordt door vrijwilliger Joris en de eerste (groene) vruchten al zichtbaar worden.

- ✓ De clínica van Pojom er een nieuw huisdier bijheeft: een gigantische vogelspin! Gelukkig waren twee Pojomeros, ook al met knikkende knieën, bereid om het beest voor ons te vangen...

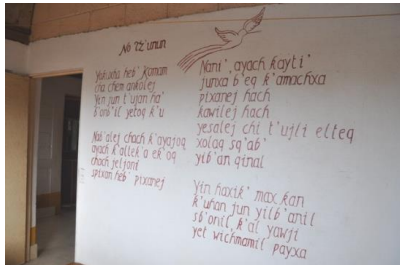
- ✓ María tijdens de carrera vergat de tijd te starten omdat ze kleine Cande borstvoeding aan het geven was.
- ✓ De clínica in Pojom aardig werd opgeknapt door Mateo, de broer van Carlos: de oude pila werd afgebroken, de doorschijnende laminas van het dak werden vernieuwd én de patiëntenkamer heeft vanaf nu een afsluitbare kast! Dankjewel, Mateo!

- ✓ Vroedvrouw Ana en lokaal coördinator Carlos voor het eerst zelfstandig een *parto* hebben gedaan en de baby helemaal gezond op de wereld hebben gezet? We zijn dan ook heel trots op onze promotoren!
- ✓ Er in Pojom een kleine spruit geboren is van wie het 4-jarige zusje Ana noemt? Het meisje werd vernoemd naar Hanne Dejonckheere omdat Hanne haar mama naar het ziekenhuis in Huehue bracht en ze is apetrots op haar kleine zusje!

- ✓ De patiëntenkamer in Yalanhuitz werd opgevrolijkt met het gedicht *No Tzu'unun (Kolibrie)* in het Q'anjob'al, met dank aan kunstenaars Lise en Francisco!

- ✓ María haar contract voor de overheid officieel getekend heeft én al voor de eerste keer loon heeft ontvangen.
- ✓ Mama Juana en zwaar ondervoede baby Diego het na anderhalve maand behandeling al veel beter stellen!

Voor wie het vergeten is, via deze weg willen we een oproep doen naar nieuwe meters en peters voor onze studenten voor het schooljaar 2014. Meer info bij Joke Bekaert, joke.bekaert@gmail.com.

Heel veel groeten uit Pojom en Yalanhuitz!
Mieke, Hannah, Joris, Lise, Joke, Maarten en Lotte

Wilt u deze nieuwsbrief niet langer ontvangen, stuur dan een mailtje naar coordinatorvea@gmail.com.
Ook opmerkingen, ideeën en suggesties zijn welkom!